

27. Умнова И.А. Современная конституционная модель российского федерализма: проблемы совершенствования и тенденции эволюции / И. А. Умнова // Государство и право. – 1999. – №11. – С.10.
28. Колюшкин Е.И. Конституционное (государственное) право России / Е. И. Колюшкин: Курс лекций. – М.: Изд-во МГУ, 1999.– С.22; Авакьян С.А. Конституционное право России / С. А. Авакьян : Учебный курс: В 2 т. Т.1. – М., 2005. – С.92.
29. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України. Академічний курс: Підруч.: У 2 т.: Т. 1. / За ред. В.Ф. Погорілка. – К.: ТОВ “Видавництво “Юридична думка”, 2006. – С.518
30. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України. Академічний курс: Підруч.: У 2 т.: Т. 1. / За ред. В.Ф. Погорілка. – К.: ТОВ “Видавництво “Юридична думка”, 2006. – С.517.
31. Сивицкий В.А. Актуальные проблемы конституционно-правовой ответственности: обзор научной конференции / В. А. Сивицкий // Государство и право. – 2002. – №2. – С.117.
32. Кутафин О.Е. Предмет конституционного права / О. Е. Кутафин. – М.: Юристь, 2001. – С.400.
33. Санталов А.И. Теоретические вопросы уголовной ответственности / А. И. Санталов: Монография. – Л.: Издат. Ленингр. ун-та, 1982. – С.7.
34. Проблемы правовой ответственности государства, его органов и служащих: “Круглый стол” журнала “Государства и право” // Государство и право. – 2000. – №3. – С.30-31.
35. Боброва Н.А., Зражевская Т.Д. Ответственность в системе гарантий конституционных норм (государственно-правовые аспекты) / Н. А. Боброва, Т. Д. Зражевская. – Воронеж: Изд-во Воронеж. ун-та, 1985.
36. Боброва Н.А. Конституционный строй и конституционализм в России / Н. А. Боброва: Монография. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, Закон и право, 2003. – С.244.
37. Проблемы правовой ответственности государства, его органов и служащих: “Круглый стол” журнала “Государства и право” // Государство и право. – 2000. – №3. – С.30–31.
38. Ливеровский А.А. Обеспечение законности в деятельности субъектов Российской Федерации (правовой аспект) / А. А. Ливеровский // Ученые записки. – Вып. 8. – Санкт-Петербург, 2001.

Рецензент: д.ю.н., профессор Баймуратов М.О.

УДК 342

Бровченко Н.В.,
аспірантка кафедри конституційного та трудового права
Запорізького національного університету

ФУНКЦІЮ ЮРИДИЧНИХ ФАКТІВ У КОНСТИТУЦІЙНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ: ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ, КРИТЕРІЇ КЛАСИФІКАЦІЇ ТА ВИДИ

Анотація. В статті аналізуються проблеми визначення поняття функцій юридичних фактів у конституційному праві України, виділяються деякі характерні ознаки, визначаються критерії класифікації та наводиться спроба видова

диференціація функцій юридичних фактів з урахуванням специфіки галузі конституційного права України.

Аннотація. В статті аналізуються проблеми определения поняття функцій юридических фактов в конституционном праве Украины, выделяются некоторые характерные признаки, определяются критерии классификации и приводится видовая дифференциация функций юридических фактов с учетом специфики отрасли конституционного права Украины.

Annotation. In the article is analyzed the problems of definition of the functions of legal facts in the constitutional law of Ukraine, is determined the criteria of classification and is indicated species differentiation of functions of the legal facts taking into account the specific of constitutional law of Ukraine.

Постановка проблеми. Питання про визначення юридичних фактів та класифікацію їх функцій у конституційному праві є малодослідженими хоча й потребують особливої уваги з огляду на актуальність проблеми в сучасних умовах державотворення. Функціональні дослідження надають вказаній проблемі якісно оновленого розуміння порівняно із нормативно-описовим підходом, оскільки дозволяють побачити об'єкт в цілому, прослідкувати його стійкий зв'язок і динаміку впливу на конституційні правовідносини. Теорія функцій юридичних фактів в конституційному праві виходить із загальної теорії та спирається на практику діяльності державних органів, їх посадових осіб та кола інших суб'єктів конституційного права, які сприяють на правотворчому та правореалізаційному рівнях перетворенню конкретної життєвої соціально значущої обставини в суб'єктивні права чи обов'язки передбачені гіпотезою норми права. Актуальність вказаної проблеми на сучасному етапі додатково підсилюється необхідністю визначення специфіки функцій юридичних фактів саме в конституційному праві, оскільки динамічні процеси розвитку вказаної галузі є очевидними і потребують окремого комплексного дослідження.

Ступінь наукової розробки теми. Дослідженню юридичних фактів взагалі та визначенню їх функцій, зокрема, посвячено недостатньо уваги як в науці конституційного права, так і в юридичній науці в цілому. Деякі питання правової природи та функціональні особливості юридичних фактів у теорії держави і права, конституційному, цивільному, трудовому праві досліджувалися у працях таких вчених як: Б.С. Ебзеєв, А.З. Долгова, В.Б. Ісаков, Ю.Д. Казанчев, Є.І. Козлова, О.О. Кутафін, В.О. Лучін, Д.А. Марданов, Ж.Ю. Мірошнікова, В.Ф. Погорілко, В.Л. Федоренко, В.Г. Стрекозов, Є.В. Супрунюк, Ю.М. Тодика, І.Н. Шумський та інших, але науковці торкалися означеної проблематики лише оглядово не заглиблюючись у ґрунтовний аналіз вказаного державно-правового явища. Проте, на сьогоднішній день існує нагальна потреба у комплексному дослідженні теорії функцій юридичних фактів у конституційному праві, з огляду на необхідність якісно оновленого розуміння його загальної концепції в контексті еволюційного динамічного розвитку саме крізь

призму дослідження юридичних фактів та напрямків їх впливу на весь процес динаміки конституційно-правового регулювання.

Мета статті. Мета цієї статті полягає у визначенні дефініції «функції юридичних фактів», виділенні характерних ознак притаманних цьому правовому явищу, дослідженні критеріїв класифікації та здійсненні їх видової диференціації з урахуванням галузевої специфіки конституційного права.

Викладення основного матеріалу. Специфіка юридичних фактів у конституційному праві обумовлюється провідною роллю вказаної галузі в системі національного права та предметом правового регулювання, який охоплює майже усі сфери суспільного життя. Акцентуємо увагу на тому, що Конституція є основним джерелом не тільки для конституційного, а й для усіх інших галузей права, отже специфічні особливості юридичних фактів у конституційному праві полягають в тому, що вони одночасно можуть слугувати підставами виникнення, зміни, призупинення, відновлення чи припинення правовідносин інших галузей права.

Юридичний факт є одним із самостійних елементів механізму конституційно-правового регулювання і відіграє активну роль на всіх його стадіях, оскільки закріплюється в гіпотезі правової норми і на стадії дії цієї норми в якості факту-моделі здійснює вплив на її суб'єктів. Виникаючи в дійсності як факт-явище, юридичний факт породжує виникнення, зміну, призупинення, відновлення чи припинення конституційних правовідносин, що в свою чергу є своєрідною рушійною силою механізму конституційно-правового регулювання і в подальшому здійснює на нього відповідний вплив. На стадії реалізації правовідносин конкретні дії суб'єктів конституційного права в сфері реалізації прав та обов'язків є новими юридичними фактами, які рухають конституційні правовідносини у заданому напрямку. Сутність юридичних фактів у конституційному праві проявляється у впливі на власне правовідносини, а саме на їх виникнення, наявність, розвиток, зміну, призупинення, відновлення, припинення, стан тощо.

Будь-яке явище соціальної дійсності може реалізувати своє призначення лише у тому випадку, якщо буде функціонувати. Юридичні факти в конституційному праві можна вважати самостійною системою і, як будь-якій системі їм притаманні різноманітні функції. За тим, які функції здійснює те чи інше явище соціальної дійсності, яким чином відбувається реалізація цих функцій, якою є їх ефективність, можна осягнути сутність самого явища, визначити його основні риси, значення в житті суспільства, місце та роль в системі подібних соціальних явищ, а також визначити перспективи його існування та розвитку [1]. Отже, функції відображають сутність певного явища - те головне, основне, визначальне, що обумовлює специфіку явища, його природу тощо.

З одного боку при дослідженні функцій юридичних фактів слід виходити, насамперед з того, що функція – це категорія системного підходу і може застосовуватись для характеристики будь-яких систем:

соціальних, технічних, біологічних, економічних, інформаційних тощо. З іншого боку, функції юридичних фактів є також і категорією праксеологічного, діяльнісного підходу, оскільки саме дії суб'єктів конституційних правовідносин викликають їх виникнення, зміну, призупинення, відновлення чи припинення. Призначення цієї категорії в усіх випадках полягає в тому, щоб виробити еталон діяльності системи, опис тієї діяльності, здійснення якої вона потребує для досягнення цілей.

Для дослідження функцій юридичних фактів у конституційному праві, насамперед, необхідно розглянути етимологію вказаної правової категорії. Так, у тлумачному словнику термін «функція» визначається по-перше, як робота, яку здійснює орган чи організм; по-друге, як обов'язок, коло діяльності, призначення, роль [2]. В спеціальній літературі під функцією розуміють «зовнішній прояв якостей будь-якого об'єкту в даній системі відносин»; «певні процеси, що здійснюються усією системою в цілому»; «результат будь-якої соціальної дії та процесу»; «напрямки впливу системи на реальну дійсність, де відображається її (системи) сутність, роль, закономірності розвитку і соціальне призначення»; «роль, що виконує певний об'єкт» [3]; «сукупність процесів, що породжують систему у знятому вигляді» [4]; соціальне призначення («належне») і практична діяльність з реалізації соціального призначення («сутність») [5]. Проте, наведені погляди не є вичерпними, адже в літературі досить докладно аналізуються й інші погляди на поняття «функція».

М.В.Новіков, надаючи визначення поняттю «функції права», зазначає, що вони характеризують одночасно як призначення права, так і напрямки його впливу на суспільні відносини, вважає при цьому, що функція за своєю сутністю є конкретизацією задач і проявом ролі права у певний період [6].

Деякі дослідники визначають функції як цілі та завдання [7]. Проте ці поняття не можна вважати тотожними, хоча вони й тісно пов'язані між собою. Так, ціль – це те чого прагнуть, що необхідно здійснити. В філософії вказане поняття визначається як «ідеальний образ бажаного результату, який вибудовується свідомістю і є передумовою реальних операцій з досягнення задуманого» [8]. В свою чергу, завдання потребує виконання, вирішення. Цілі і завдання визначають наявність та існування певних функцій, їх конкретний зміст. Функції юридичних фактів можна вважати своєрідним інструментарієм, засобом вирішення завдань, які використовують суб'єкти конституційного права для досягнення певної мети, причому досить часто завдання і функції можуть співпадати за назвою, але це лише термінологічна схожість.

З наведених поглядів на розуміння поняття категорії «функція» можна у загальному вигляді уявити, що функція це своєрідний «взірець», «еталон», «ідеальна модель» роботи системи, а отже її необхідно з одного боку відрізнити від мети і завдань, які постають перед системою, а з іншого від її реальної, фактичної діяльності. Проте, на практиці, системи досить часто з тих чи інших причин відхиляються від своїх функцій.

Отже, при визначенні функцій юридичних фактів слід виходити з того, що по-перше, функції – це напрямки впливу певного соціально значущого явища чи обставини на певні правовідносини, по-друге, функції відображають сутність явища, його призначення у механізмі правового регулювання та закономірності розвитку.

Таким чином, *функції юридичних фактів у конституційному праві* можна визначити як відносно відокремлені напрямки впливу конкретних, життєвих соціально значущих обставин, закріплених у гіпотезі правової норми, на виникнення, зміну, призупинення, відновлення чи припинення конституційних правовідносин, в яких відображається їх соціальна сутність та правовий вплив на життя людей, їх колективів та організацій, держави і країни в цілому.

В юридичній літературі на сьогоднішній день спеціально не розглядаються *ознаки притаманні функціям юридичних фактів в конституційному праві*, тому спробуємо навести деякі з них.

1. У функціях виявляється активна, динамічна природа та призначення юридичних фактів у механізмі конституційно-правового регулювання, їх вплив на життєдіяльність конкретних осіб, їх колективів, організацій, суспільства та держави в цілому.

2. Функції це відокремлені напрямки впливу окремих юридичних фактів, фактичних складів чи складних фактичних систем на певні сфери конституційно-правового регулювання (політичну, економічну, соціальну, культурну, інформаційну тощо).

3. Функції уявляють власне цілеспрямований вплив юридичних фактів на конституційні правовідносини, тобто вони безпосередньо пов'язані із цілями та завданнями, які постають перед конкретними видами конституційних правовідносин (установчими, правоохоронувальними, матеріальними, процесуальними та ін.).

4. До функцій слід відносити лише позитивні і прогресивні напрямки впливу юридичних фактів на конкретні конституційно-правові відносини, негативні ж напрямки впливу необхідно визначати як певні дисфункції, хоча досить часто і вони сприяють виникненню, зміні чи припиненню конституційних правовідносин. Наприклад, процес прийняття «Податкового кодексу України» у 2010 р. став передумовою застосування певними категоріями громадян (приватними підприємцями), такої «протестної» форми безпосереднього народовладдя як мітинги, пікетування, страйки, голодування тощо, що в свою чергу, суттєво знизило рівень авторитету органів представницької та виконавчої влади в країні майже не призвело до дестабілізації конституційного ладу та стало причиною виникнення конституційних правовідносин негативного характеру.

5. Конституційні правовідносини в цілому певним чином детерміновані соціальними, матеріальним, духовними та іншими умовами життя суспільства, яке знаходиться на конкретному етапі історичного розвитку, отже зі зміною цих умов та зміни, внаслідок цього законодавчого

закріплення, у гіпотезі правової норми певних соціальних обставин (юридичних фактів) вони набувають якісно нового змісту, а отже перетворюються і їх функції у механізмі конституційно-правового регулювання. В цьому сенсі функції юридичних фактів у конституційному праві є похідними від системи суспільних відносин, які визначаються правовою формою їх існування.

Юридичні факти у конституційному праві доцільно відносити до поліфункціональних систем, що потребує, в свою чергу, розмежування окремих напрямків їх впливу на конституційні правовідносини. Отже, обмежитись їх перерахуванням неможливо, оскільки напрямки ці не однаково важливі і не завжди пов'язані з цілями, завданнями та призначенням юридичних фактів у механізмі конституційно-правового регулювання. Таким чином, система функцій юридичних фактів у конституційному праві як складна сукупність одиниць, безумовно потребує проведення певної класифікації за різними критеріями.

Акцентуємо увагу на тому, що функції юридичних фактів не можна відмежувати та ізолювати від функцій інших елементів механізму конституційно-правового регулювання, оскільки усі ці елементи взаємообумовлені і знаходяться у нерозривній єдності, адже у правовому механізмі одне й те саме явище може здійснювати одночасно різні функції, наприклад, рішення Конституційного Суду України з одного боку виступає юридичним фактом, який породжує, змінює, призупиняє, відновлює чи припиняє конституційні правовідносини, а з іншого є нормою права, яка регулює певне коло конституційних правовідносин.

Переважає більшість вчених в загальній теорії держави і права та інших галузей права вважає, що функції юридичних фактів необхідно класифікувати в залежності від зв'язку з елементами правової системи на: основну, додаткові та спеціальні [9]. Можна погодитись із викладеною позицією вчених і, вважаємо цілком логічним та доцільним застосування цього критерію для класифікації функцій юридичних фактів у конституційному праві.

Основна функція юридичних фактів у конституційному праві – це напрямок впливу юридичних фактів на конституційні правовідносини, який слугує досягненню головних його цілей та завдань, неосновні (додаткові, спеціальні) спрямовані на вирішення менш важливих завдань. Отже, основна функція юридичних фактів у конституційному праві полягає, насамперед у забезпеченні виникнення, зміни, призупинення, відновлення чи припинення конституційних правовідносин. Кожен юридичний факт викликає правоутворюючі, правозмінюючі, правопризупиняючі, правовідновлюючі чи правоприпиняючі правові наслідки. Вірно оцінити значення вказаної функції можна лише в зв'язку з функціями інших елементів механізму конституційно-правового регулювання. Провідним його елементом виступають юридичні норми, адже саме вони містять власну програму (модель) поведінки суб'єктів. Іншим елементом механізму правового регулювання виступає власне

конституційне правовідношення, тобто конкретна модель поведінки для конкретних суб'єктів, програма дій у певній соціально-юридичній ситуації. Юридичні факти забезпечують перехід від загальної моделі прав та обов'язків до конкретної, і, саме в цьому полягає основна функція юридичних фактів в механізмі конституційно-правового регулювання. Отже, забезпечуючи виникнення, зміну, призупинення, відновлення чи припинення конституційних правовідносин, юридичні факти сприяють тим самим стабільному функціонуванню усєї системи конституційно-правового регулювання.

Додаткові функції юридичних фактів полягають у дотриманні та виконанні гарантій законності. В принципі будь-який юридичний факт, закріплений у гіпотезі правової норми виступає гарантією законності. Закріплення в нормах права юридичних фактів, їх встановлення правозастосовчими органами покликано окреслити коло необхідних умов за наявності яких настають правові наслідки. Окрім гарантій законності юридичні факти у конституційному праві покликані здійснювати гарантуючий вплив на права та свободи людини і громадянина в соціальній, економічній, політичній, духовній, культурній та інших сферах суспільного життя, локальні права в сфері місцевого самоврядування та інші. Серед додаткових функцій можна також виділяти: стимулювання впливу норм конституційного права на суспільні відносини; обмеження меж вільного розсуду; передбачення та подолання порушень норм конституційного права; попереджувальний вплив норм конституційного права на суспільні відносини.

Спеціальні функції відображають специфічні напрямки впливу юридичних фактів на конституційні правовідносини в залежності від правових наслідків, які вони викликають. Спеціальні функції можна поділити на: правоутворюючі, правозмінюючі, правопризупиняючі, правовідновлюючі та правоприпиняючі.

Так, правоутворююча функція юридичних фактів викликає взагалі настання правових наслідків (наприклад, народження, смерть, набуття громадянства, складання присяги народним депутатом тощо); правозмінюючу функцію обумовлюють фактичні обставини, які свідчать про те, що факти, які породжують конституційне правовідношення, піддалися певним змінам відносно досягнення бажаного результату (наприклад, набуття чинності Законом України «Про внесення змін та доповнень до Конституції України» від 1 лютого 2011 року, яким змінено термін повноважень народних депутатів з 4 на 5 років свідчить, що вказаний факт не став підставою припинення повноважень народних депутатів, але змінив їх правовий статус в частині терміну дії депутатського мандату); правопризупиняюча функція обумовлюється явищами, які свідчать про неможливість конституційного правовідношення з огляду на втрату одним із його учасників якостей суб'єкта (наприклад, відкриття провадження у кримінальній справі проти народного депутата України, за умови надання на це згоди Верховної Ради

України, призупиняє його повноваження, хоча й не позбавляє депутатського мандата; правовідновлюючу функцію обумовлюють фактичні обставини, які свідчать про появу можливості і необхідності продовження призупиненого конституційного правовідношення (наприклад, закриття провадження у кримінальній справі проти народного депутата України є фактом, наявність якого слугує підставою про можливість відновлення його діяльності у Верховній Раді України); правоприпиняюча функція виникає у разі коли існуючі конституційні правовідносини за умови настання певного юридичного факту взагалі припиняються (наприклад, набуття сили обвинувальним вироком викликає дострокове припинення повноважень народного депутата України).

Отже, наведена класифікація відображає у загальному вигляді напрямки впливу юридичних фактів на конституційні правовідносини в залежності від правових наслідків які вони породжують, хоча, для більш точного уявлення про сутність цього правового явища класифікацію доцільно розширити за іншими підставами.

За призначенням у механізмі конституційно-правового регулювання функції юридичних фактів можна поділити на: праворегулятивну, правоохоронювальну, правозахисну, правопереджувальну, правороз'яснювальну.

Праворегулятивна функція юридичних фактів відображає виключно нормативну природу впливу юридичних фактів на конституційні правовідносини. Нормативні акти створені такими суб'єктами конституційних правовідносин, як Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Президент України, органи місцевого самоврядування тощо покликані власне впливати на суспільні відносини саме шляхом їх регулювання. Наприклад, функція Закону України «Про громадянство України» полягає у здійсненні саме регулятивного впливу на порядок набуття чи припинення громадянства України, Закону України «Про регламент Верховної Ради України» у регулюванні правовідносин пов'язаних з організацією роботи парламенту України.

Правоохоронювальна функція полягає у впливі юридичних фактів на охорону конституційних правовідносин від негативного впливу його суб'єктів. Наприклад, Закон України «Про вибори народних депутатів України» покликаний впливати не тільки на регулювання виборчих правовідносин, а й на охорону виборчих права від порушення.

Правозахисна функція тісно пов'язана із охоронювальною, оскільки правовідносини охороняються завжди, а захищаються тільки у випадку їх порушення. Так, функції рішень органів судової влади полягають у впливі їх на правовідносини пов'язані із захистом порушеного права людини і громадянина, права на місцеве самоврядування тощо.

Правопереджувальна функція юридичних фактів пов'язана із об'єктивною можливістю здійснення дій, які можуть нанести шкоду інтересам громадян, суспільства та держави, за які настає відповідна конституційно-правова відповідальність. Попереджувальний вплив цієї

функції полягає у тому, щоб впливаючи свідомість не допустити таку поведінку суб'єктів, наділених державно-владними повноваженнями, яка б викликала появу факту соціальної дійсності, юридичним наслідком якого, стала б конституційно-правова відповідальність. Наприклад, у ст.111 Конституції України, яка в даному випадку виступає як юридичний факт, зазначається, що Президент України може бути усунений з поста в порядку імпічменту у разі вчинення ним державної зради або іншого злочину, отже ця норма, виконуючи роль юридичного факту, містить перелік підстав дострокового припинення повноважень Президента України і, функція цього юридичного факту полягає у попереджувальному впливі та недопущенні вчинення вказаних дій, які в своїй сукупності можуть викликати настання конституційно-правової відповідальності – дострокове припинення повноважень Президента України.

Правороз'яснювальна функція юридичних фактів полягає у здійсненні їх впливу на правореалізаційний процес. Закріплення в гіпотезі правової норми умов за яких настають певні правові наслідки досить часто потребує певного роз'яснення чи тлумачення, оскільки досить часто зустрічаються норми які потребують роз'яснення щодо порядку їх розуміння чи застосування. Так, Рішення Конституційного Суду України від 4 червня 2009 року «У справі за конституційним поданням Київської міської ради щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 141 Конституції України» роз'яснює яким чином слід розуміти норми ст.141 Конституції України в частині строків на які обираються депутати до складу сільської, селищної, міської, районної, обласної ради чи сільський, селищний, міський голова.

За тривалістю здійснення функції юридичних фактів можна поділити на: постійні та тимчасові. Постійні функції - це такі напрямки правового впливу юридичних фактів на конституційні правовідносини, які існують невизначено тривалий проміжок часу, наприклад, набуття громадянства України, вступ на службу до органів місцевого самоврядування, набуття чинності законами України тощо. Тимчасові функції – напрямки правового впливу юридичних фактів на конституційні правовідносини, які існують протягом визначеного часу, наприклад, повноваження сільського, селищного, міського голови тривають протягом п'яти років (ст.141), строк повноважень Генерального прокурора України - п'ять років (ст.122) тощо.

За сферами суспільних відносин на: соціальні, економічні, політичні, духовно-культурні, екологічні, інформаційні тощо.

Юридичні факти, які сприяють виникненню, зміні, припиненню чи відновленню конституційних правовідносин мають впливати на різні сфери суспільних відносин, наприклад, розробка програм соціально-економічного розвитку впливає на соціально-економічну сферу суспільного життя країни, право на свободу об'єднання у політичні партії (ст.36) впливає на політичні правовідносини, обов'язок не заподіювати шкоду природі, закріплений у ст.66 Конституції України, впливає на екологічні правовідносини, закріплена умова необхідності набуття

чинності Законом через 10 днів з дня його офіційного оприлюднення (ст.94) чи право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію (ст.34) відповідно впливають на інформаційні правовідносини.

З урахуванням сфери поширення функції юридичних фактів у конституційному праві можна поділяти на внутрішні і зовнішні, в залежності від того, націлені юридичні факти на врегулювання конституційних правовідносин внутрішньодержавних чи зовнішньополітичних. Наприклад, Закон України «Про державний бюджет на 2011 рік» впливає на регулювання внутрішньодержавних бюджетних відносин, а Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про утворення Організаційного комітету з підготовки та забезпечення здійснення заходів, пов'язаних з головуванням України в Організації з безпеки і співробітництва в Європі у 2013 році» від 23 березня 2011 р. відповідно впливає на участь України у міжнародних відносинах.

Висновки. Підводячи підсумок проведеному дослідженню можна зробити висновок, що наведена видова диференціація функцій юридичних фактів у конституційному праві за різними критеріями має досить умовний поділ, оскільки один і той же юридичний факт може одночасно виконувати кілька функцій, наприклад Закон України «Про вибори народних депутатів України» може одночасно виконувати регулятивну, охоронювальну, захисну, роз'яснювальну, інформаційну та інші функції і тим самим впливати на виборчі правовідносини.

На сьогоднішній день спеціального дослідження функцій юридичних фактів у конституційному праві не існує, хоча в цілому цей аспект проблеми потребує додаткової уваги з боку науковців. Наведена класифікація функцій юридичних фактів у конституційному праві України не є вичерпною і потребує окремого комплексного дослідження, оскільки уявляє значний науковий та практичний інтерес, наприклад їх можна також поділяти на явні та латентні, на аксіологічну, комунікативну, координаційну та інші, також можна окремо виділяти підфункції, які дозволяють виділити відносно відокремлені напрямки впливу юридичних фактів на конституційні правовідносини. Проте усі вказані функції в комплексі більш менш надають загальне уявлення про динамічну природу юридичних фактів та їх специфічну роль в механізмі конституційно-правового регулювання, що сприяє прогресивному розвитку та якісному оновленню доктрини конституційного права.

Використані джерела:

1. Абрамов А.И. Проблемы реализации регулятивной функции права: Дисс. ...канд. юрид. наук. / А. И. Абрамов. – Самара, 2005. – С.35.
2. Лопатин В.В., Лопатина Л.Е. Малый толковый словарь русского языка / В. В. Лопатин, Л. Е. Лопатина. – М.: Русский язык, 1990. – С.650.
3. Карташов В.Н. Функции правовой системы общества: определения и классификации / В. Н. Карташов // Вестник Ярославского государственного университета им. П.Г.Демидова: Серия «Гуманитарные науки». – 2009. - №4. – С.29.
4. Марков Ю.Г. Функциональный подход в современном научном познании / Ю. Г. Марков. – Новосибирск: Наука, 1982. – С.17.

5. Глебов А.П. Сущностно-субстанционный и функциональный подход в исследовании государственно-правовых явлений / Проблемы теории государства и права: Учебное пособие / А. П. Глебов. – М.: Проспект, 1999. – С.144.
6. Новиков М.В. Понятие функций права как отражение его сущности на различных этапах развития общества / М. В. Новиков // Вестник Владимирского юридического института. – 2008. - №2. – С.183.
7. Гурней Б. Введение в науку управления / Б. Гурней. – М.: Прогрес, 1969. – С.35; Куценко В.И. Социальная задача как категория исторического материализма. – К.: Наукова думка, 1972. – С.101.
8. Манджян К.Х. Введение в социальную философию / К. Х. Манджян. – М.: Высш.шк, 1997. – С.187.
9. Исаков В.Б. Юридические факты в российском праве / В. Б. Исаков. – М.: Юстицинформ, 1998. – С.24-25. Долгова А.З. Юридические факты в трудовом праве: Автореф. дисс. докт. юрид. наук. 12.00.05 / А. З. Долова, М., 2009. – С.15-16.; Марданов Д.А. Юридические факты в механизме правового регулирования гражданских исполнительных правоотношений / Д. А. Марданов // Журнал российского права. – 2006.; Мирошникова Ж.Ю. Функции юридических актов по российскому законодательству: Автореф. ...дисс.канд.юрид.наук. 12.00.01 / Ж. Ю. Мирошникова: Ростов н/Д, 2005. – С.15-16.

Рецензент: д.ю.н., старший науковий співробітник Батанов О.В.

УДК 342.8

Віхляєв В. В.,

аспірант Інституту держави і права
ім. В.М. Корецького НАН України

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ ФУНКЦІЙ МУНІЦИПАЛЬНИХ ВИБОРЧИХ СИСТЕМ

Анотація. В статті формулюються функції муніципальних виборчих систем, пропонуються різні підстави їхньої класифікації та наслідки їхнього застосування.

Аннотация. В статье формулируются функции муниципальных избирательных систем, предлагаются разные основания их классификации и последствия их применения.

Annotation. The article formulates municipal election systems functions. It offers different principles of their classifications and their application results.

Постановка проблеми. В науці поняття «функція» використовується у різних значеннях, є досить багатомірним і придатним для характеристики будь-яких динамічних структур, що обумовлено специфікою пізнавальних завдань тих наук, в яких його використовують. Однак у більшості випадків з функцією пов'язується спрямований вплив системи (структури, цілого) на певні сторони зовнішнього середовища. В юридичній науці поняття «функція» характеризує соціальну роль держави і права [1]. Поняття «функція муніципальної виборчої системи» на сьогодні не існує, так само як немає і поняття «функція виборчої системи». Функції муніципальних виборчих систем ані науковцями, ані законодавцем не визначені, а отже говорити про класифікацію функцій муніципальних виборчих систем не доводиться.